

Om
fruktträdgårdsodlingen
vid de tyska
landsvägarne jämte några
ord om denn...

Eriksson, Jakob,

12 H Br.

National Library
of Sweden

Ekon.
Trädg.
(Pr.)

AFTRYCK UR SVENSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGENS TIDSKRIFT, 1882, Häft. 6.

OM
FRUKTTRÄDSODLINGEN VID DE TYSKA LANDSVÄGARNE
JÄMTE NÅGRA ORD OM DENNA ODLINGS
BETYDELSE FÖR VÅRT LAND.

FÖREDRAG

HÅLLET VID SVENSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGENS SAMMANKOMST

DEN 29 NOVEMBER 1882

AF

JAKOB ERIKSSON.

STENOGRAFISKA SKOLEN I GÖTTINGEN 1882

STENOGRAFISKA SKOLEN I GÖTTINGEN
FÖR HERRN
HERRN
HERRN

FÖR HERRN

STENOGRAFISKA SKOLEN I GÖTTINGEN

JAKOB ERIKSSON

AFTRYCK UR SVENSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGENS TIDSKRIFT, 1882, Häft. 6.

OM
FRUKTTRÄDSODLINGEN VID DE TYSKA LANDSVÄGARNE
JÄMTE NÅGRA ORD OM DENNA ODLINGS
BETYDELSE FÖR VÅRT LAND.

FÖREDRAG
HÅLLET VID SVENSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGENS SAMMANKOMST
DEN 29 NOVEMBER 1882

AF

JAKOB ERIKSSON.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1883.

»Om den nytta, som plantering af träd, det må vara frukt- eller skogsträd, vid de allmänna vägarne medför, råder väl numera ingen tvekan. Dessa alléträd äro de bästa vägvisare för den vägfarande vintertid i nattens mörker eller då snön fyller diken. Sommartiden bjuda de med sitt täta löfverk vandraren skydd mot den brännande solen och kunna vara honom ett tak öfver hufvudet under den starka regnskuren. De bidraga till stormarnes hejdande och klimatets förbättrande, ja slutligen, och detta i ej oväsentlig mån, till hela landskapets förskönande. Äro träden fruktträd, så lemna de därtill en betydlig pekuniär vinst. Det är därför regeringarnas och kommunalmyndigheternas pligt att med all kraft och ihärdighet arbeta för en rationel plantering af träd utmed de allmänna vägarne, där läge och jordmån detta tillåter, och böra därvid så vidt möjligt företrädesvis användas fruktträd i passande val».

Ungefär med dessa ord inleder den om fruktträdsodlingen öfver hufvud i hög grad förtjänte, nyligen affidne, tyske pomologen dr EDVARD LUCAS i Reutlingen en under fjolåret utkommen broschyr, som bär titeln »*Der Obstbau an Staats- und Gemeindestrassen*» och hvari lemnas en ganska fullständig redogörelse för fruktträdsodlingen vid landsvägarne inom Württemberg, Baden, Bayern, Elsass, Hannover, Braunschweig, Hessen och Sachsen. Ur denna redogörelse vill jag här framdraga ett och annat, som visar denna odlings stora betydelse för Tyskland, samt vill till sist anknyta några betraktelser öfver frågans vikt jämväl för oss.

Denna odlings historia inom de nämnda tyska länderna är både lärorik och intressant.

Inom *Württemberg*, hvilket land som bekant i våra dagar utgör en af medelpunkterna för fruktträdsodlingen inom Europa, kunna de regeringspåbud, som röra plantering af fruktträd vid vägar, följas mer än 200 år tillbaka eller till 1663, då det föreskrefs, att hvarje borgare, som gifte sig, skulle vid landsväg eller på samhället tillhörig mark plantera 1—2 kärnfruktträd. Nära 100 år senare 1755 anbefaldes plantering af mulbärsträd utmed vägarne i och för silkesodlingens skull. Mera detaljerade bestämmelser rörande sättet för planteringen började gifvas 1772, då en väglag utkom, som föreskref, att fruktträden vid vägarne skulle planteras 16 fot från hvarandra och icke på

själfva vägen, utan vid sidan om den samma. Planteringen skulle ombesörjas och bekostas af det bredvid liggande fältets egare, hvilken också egde rätt att skörda träden. Uti därpå följande lagbestämmelser af 1792, 1808 och 1816 fastställdes ett större afstånd mellan träden. Så skulle enligt 1816 års vägförordning minsta afståndet mellan träden i raden vara 24 fot, men vid de vägar, som ej hade en bredd af 24 fot, skulle träden sättas 36 fot från hvarandra. Trädraden skulle stå 6 fot från vägkanten. Äfvenledes föreskrefs, att jorden på 3 fots afstånd från träden ej finge plöjas, på det att trädens rötter måtte blifva skonade för förstörelse. Afståndet från vägkanten ökades i vägförordningen af 1828 till åtminstone 10 fot utom yttre väg- (dikes-) kanten. I den senast, 1873, utkomna instruktionen har afståndet mellan träden i raden ändrats från 36 till 35 fot (10 meter) och trädradens afstånd från inre vägkanten bestämts till 13 fot, hvarförutom föreskrifvits tuktning af de utöfver vägen nedhängande grenarne så, att öfver gångbanan vid vägens sida grenarne ej må hänga längre ned än 8 fot, och öfver själfva körvägen tre fot från dess kant ej längre ned än 14 fot.

Om oaktadt all den omtauka från det offentligas sida, hvarom dessa lagbestämmelser bära vittne, fruktträdsplanteringarna vid landsvägarne inom Württemberg icke alltid äro sådana, som de kunde och borde vara och som de inom åtskilliga andra delar af det tyska riket verkligen äro, så anses detta bero på det grundfel i lagstiftningen, att skyldigheten att plantera och vårda dessa anläggningar ej här som på andra ställen tillkommer staten, utan jordegaren. En förändring i detta afseende tyckes emellertid nu vara på väg att införas, i ty att redan 1880 vid flera nya vägar inom de württembergiska distrikten Balingen och Oberndorf fruktträdsplanteringar blifvit af statstjänstemän för statens räkning anlagda.

I *Baden* utkom 1817 en lag, som i likhet med den württembergiska af 1816 ålade jordegaren att anlägga och underhålla landsvägsalléer. Denna bestämmelse upphäfdes emellertid 1851, då nämnda skyldighet, åtminstone i ett mycket stort antal fall, öfverflyttades på vägbyggnadsförvaltningen. Nya föreskrifter lemnades 1870, då det bland annat faststälts, att på vägar af endast 18—20 fots bredd skola i regel planteras körsbärs- och päronträd; blott för bredare vägar lämpa sig äple-, valnöts- och kastanieträd. Vården om planteringen åligger särskilda statens tjänstemän, som ha att »städse hålla planteringen i godt skick, att förnygra, att reparera stödpålar och band, att hålla marken kring träden fri från ogräs samt att väl uppluckra den vår och höst». Åt de trädskötare, som visat mesta nit och omsorg i sitt yrke, utdelas belöningar in natura af den skörd träden lemna. Tid efter annan inspekteras planteringarna af särskilda uppsyningsmän. Uti en senare lag af 1878 ha slutligen gjorts vissa bestämmelser, som äro att iakttaga

vid uppgörande af planer för nya vägar och som just framkallats af tanken på blifvande fruktträdsplanteringar vid de samma.

Dessa planteringar omfatta för närvarande i Baden 114,375 träd såsom statsegendom, däraf 34,037 äple-, 21,211 päron-, 55,598 körsbärs- och 3,313 valnötsträd.

För fruktträdsplanteringarna vid landsvägarne i *Bayern*, hvilka planteringar ännu mångenstädes lemna mycket öfrigt att önska, har genom tvänne inrikesministeriets cirkulär af den 7 maj och den 14 september 1879 en ljusare framtid öppnats, i det att anläggandet af nya och vården om redan befintliga landsvägsalléer lemnats åt skickliga yrkesmän.

Inom *Elsass* har redan sedan lång tid tillbaka synnerlig uppmärksamhet egnats trädplantering utmed landsvägarne. Vid början af vårt århundrade, 1805, befalde NAPOLEON I, att långs med alla ännu icke planterade kejserliga vägar oförtöfvadt skulle af de tillgränsande jordegarna på själfva vägarne planteras skogs- och fruktträd. Den som planterat dem hade rätt att skörda frukten, men ej att borttaga träden, för så vidt han ej därtill erhöill tillstånd af väguppsyningsnämnden samt utfäste sig att genast plantera nya träd i stället för dem, som togos bort. I händelse af försumlighet härutinnan egde nämnden rätt att låta på den försumliges risk anställa nyplantering. Ett senare påbud af NAPOLEON 1811 förklarade som statens egendom alla de träd, som stodo innanför dikena vid de kejserliga vägarne, med undantag dock af dem som blifvit planterade i följd af den förut (1805) gifna lagen. Samma påbud inskränkte än mera de tillgränsande jordegarnes och odlarnes rätt öfver de planterade träden, så att till och med tuktning af träden ej fick ske utan statsingenjörers pröfning.

Sedan dess ha upprepade samt sinsemellan mer eller mindre olikartade bestämmelser skett rörande landsvägsplanteringarna i *Elsass*, och finner man i detta förhållande orsaken till den brist på enhet äfven som det mindre vårdade skick, som utmärker många af dessa. Början till större regelmessighet och ordning häruti har emellertid visat sig, sedan en kejserlig fruktträdsskola blifvit 1873 inrättad i Grafenburg.

En synnerligen framstående plats bland de länder, som ega fruktträdsplanteringar vid sina landsvägar, intager provinsen *Hannover*, där numera utefter snart sagdt alla mindre så väl som större allmänna vägar finnas vackra, väl skötta fruktträdsalléer, hvilka lemna en för hvarje år ökad inkomst och af hvilka många, t. ex. den vid stora vägen mellan Nörten och Nordheim, äro att anse som mönster i sitt slag. En synnerligen stor förtjänst i afseende på tillkomsten af dessa prydliga anläggningar tillskrifves byggnadsrådet PARISIUS, som under de senare årtiondena med stort nit, så i tal som skrift, arbetat för saken. Ma-

terialeet för dessa storartade anläggningar hemtas från tre för ändamålet inrättade trädskolor. De fruktträd, som mest användas, äro äpleträd. Då de unga träden planteras, ha de en stamhöjd af 2 meter och en tjocklek under kronan af 2 cm. De planteras hälst om våren, endast undantagsvis om hösten, och på ett afstånd af 0,5 m. från diket. Valnötsträd sättas på ett afstånd af 15 m., äple-, päron- och körsbärsträd 10 m. och plommonträd 7 m. från hvarandra. Rörande trädens beskärning och skötsel i öfrigt gälla här såsom i allmänhet öfver allt en mängd detaljerade föreskrifter, men det ligger utom planen för detta anförande att uppehålla mig vid dessa.

I ett likaledes utmärkt skick befinna sig landsvägsalléerna i *Braunschweig*, hvilka 1879 utgjorde till samman 748 km., med 105,971 träd (däraf 46,684 frukt- och 59,287 skogsträd) som tillhörde staten, samt 9,967 (däraf 8,090 frukt- och 1,877 skogsträd) som tillhörde enskilda personer.

Mycket betydande och särskildt mycket inbringande är fruktträdsodlingen i *Hessens* tre provinser Starkenburg, Rhenhessen och Oberhessen, hvarest den i enlighet med en 1866 utfärdad lag handhafves af väl inöfvade trädskötare, af hvilka en stor del genomgått Pomologiska Institutet i Reutlingen.

För *Sachsen* gäller för närvarande en 1876 af kongliga finansministeriet utfärdad instruktion, hvars föreskrifter i det väsentliga likna de förut omtalade.

* * *

Den knapt tillmätta tiden tillåter ej att mera i detalj, än som nu skett, genomgå de inom ofvan uppräknade länder gällande bestämmelser rörande fruktträdsplanteringen vid de allmänna vägarne. Men det anförda torde väl ock vara nog för att ådagalägga den kraft och det allvar, hvarmed de högsta styrande myndigheterna tagit sig dessa anläggningar an, till fromma för landet så väl som för den enskilde. Vi äro denna staternas och kommunernas omtanka och intresse tack skyldiga för de ofta milslånga fruktträdsalléer, som smycka landsvägarne icke blott inom de här ofvan uppräknade trakterna, utan på många andra ställen inom det stora tyska riket, t. ex. ännu långt norr om Berlin.

Trädalléernas ställning i förhållande till vägkant och dike är, såsom af det förut anförda lätt förklaras, på skilda ställen olika. Såsom de lämpligaste planteringssätten förordar Lucas ettdera af de båda här nedan genom bilder åskådliggjorda, det ena (Bild 1) med träd och gångbana utanför diket, det andra (Bild 2) med bäggedera innanför det samma. Där så anses nödigt t. ex. i städer och byar skyddas det nysatta trädet genom (3—6) starka, i en ring 15 cm. från trädet satta på-

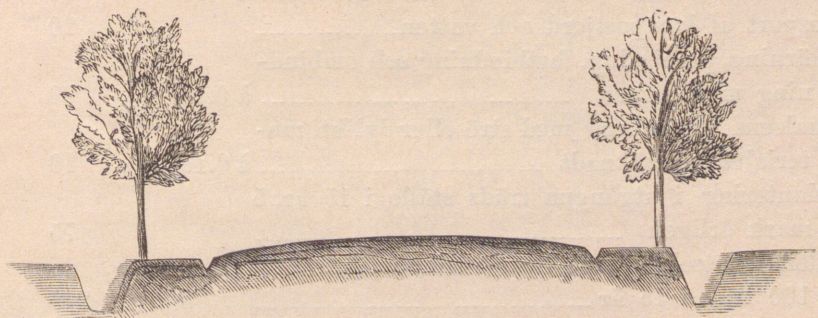
lar, hvilka sammanhållas med tvänne järnringar, en upptill och en nedtill. Eljes anses två eller t. o. m. en påle, hvarvid det unga trädet bindes på vanligt sätt, vara tillräckligt. För att skydda den unga trädstammen mot åverkan af större djur, ombindes den samma löst med taggbeklädda grenar af t. ex. törnrosor, hvilka grenar sammanhållas med järntråd på 3—4 ställen.

Det har alltid utgjort och utgör än i dag den första invändning en hvar gör mot fruktträdsplantering vid landsvägar, att allmänheten

Bild 1.

Bild. 2.

ej lemna frukten i fred. Denna olägenhet har man dock icke allenast försökt, utan äfven lyckats i väsentlig mån häfva. Sålunda låter man i Hannover på de ställen, där utsigt finnes till en riklig skörd, natt och dag bevaka alléerna under 3—4 veckor, eller ända från den stund, då frukten börjar blifva brukbar, tills den blifvit skördad. Nattetid hålles en vaktare för hvarje km., och för att göra bevakningen under dagen så billig som möjligt låter man i förväg till dessa platser transportera stora massor ved och sten, att vaktarne må kunna under tiden äfven sysselsätta sig med vedsågning och stenslagning. Gärna planteras också långa vägsträckor med samma eller åtminstone samtidigt mognande sorter, och väljas härvid helst sådana som mogna

sent. Frukten säljes endast fullt mogen. I Braunschweig åter säljes frukten kort före mognaden mot kontant betalning, och får köparen i sådant fall själf sörja för bevakningen.

* * *

Men hvilken är då, frågar man, behållningen af denna med så stor omsorg utförda odling? Är månne denna behållning så stor, att det kan anses som i nationalekonomiskt afseende klokt och väl betänkt att ens staten därpå offerar kapital? Må vi för besvarandet af dessa frågor först se till, hvilka anläggnings- och underhållskostnaderna för en dylik allé kunna vara! Bland de ganska många beräkningar, som häröfver blifvit gjorda, må det tillåtas mig att här anföras en blott, hvilken är uppgjord af Lucas själf och omfattar tiden från trädens planterande tills de nått en ålder af 15 år, då deras egentliga bärighet anses begynna. Jordmån och läge m. m. förutsättas vara af ordinär beskaffenhet. Beräkningen visar följande siffror:

100 fruktträd (hälften äple-, hälften päron-)	à 1.50 mark ¹ , 150	mark
Inslagning och transport af träden		15
100 stödpålar af 2 m. höjd, putsade och spetsade à 0.30		30
Gräfning af 1.60 m. vida och 0.60 m. djupa hål åt träden	à 0.30	30
Transport af kompostjord och vatten.....		20
Beskärning, plantering, fastbindning och ombind- ning med törnen	à 0.30	30
Rothalsens betäckning med strö eller dylikt, ma- terialet inberäknadt	à 0.10	10
Nyplantering i utgångna trädets ställe i 15 år, 5 mark årligen		75
Trädens skötsel i öfrigt, hvarje träd årligen 0.15, 100 träd i 15 år		225
Oförutsedda fall		15
		600 mark ² .

Altså skulle hvarje träd komma på 6 mark vid 15 års ålder och, om räntor å anläggnings- och driftkapital medräknas, på omkring 10 mark. Ett hundra 15-åriga fruktträd skulle altså representera ett kapital af 1,000 mark. »Men i verkligheten», säger Lucas, »representera 100 femtonåriga landsvägsfruktträd, hvilka blifvit omsorgsfullt valda, planterade och skötta, ett vida större kapital, ty tager man den årliga

¹ 1 mark (100 pfennige) = omkring 90 öre.

² Alldeles samma siffra erhåller Garteninspektor W. LAUCHE i Potsdam uti sitt stora pomologiska arbete »Deutsche Pomologie. Ergänzungsband. Handbuch des Obstbaues», 1881, sid. 504.

inkomsten endast så hög, som den efter medeltal för 50 år visat sig vara vid vanliga, d. v. s. mindre väl anlagda och skötta, planteringar eller till 1 mark på träd, så erhålles en årlig inkomst af 100 mark d. v. s. 10 % å det använda kapitalet. Inkomsten stiger med hvarje år så, att man kan antaga i medeltal vid 20—25 års perioden 150 mark, vid 25—30 års perioden 200 mark och sedermera 250—300 mark årligen».

Och för att söka exempel på huru hög kontant behållning vissa landsvägsalléer af fruktträd faktiskt lemnat, vända vi oss till Hannover. År 1879 uppgifver direktören MICHELSEN i Hildesheim längden af de inom inspektionsdistriktet af samma namn befintliga landsvägarne, hvilka till allra största delen äro planterade med fruktträd (omkring 30,500 träd), utgöra 216,000 meter. Inkomsten af skördad frukt uppgick 1877 till omkring 42,000 mark, 1878 till omkring 29,000 mark och 1879 till omkring 25,000 mark. Den under året 1878 infutna behållningen, som nogare specificerad utgjorde 28,679 mark, hade lemnats af 14,549 träd, altså af hvarje träd 2 mark 7 pf. Frändragas bevaknings- och försäljningskostnaderna, som uppgingo till 1,927 mark, återstår en nettoinkomst af 26,751 mark, altså af hvarje träd i netto 1 mark 83 pf. — År 1858 utgjorde enligt SÖHLKE och KNIEP inkomsten af de hannoveranska äpleplanteringarna mellan Banteln och Ahlfeldt omkring 1 mark 50 pf., mellan Kohesen och Edesheim 1 mark 60 pf. och mellan Hildesheim och Uppen 1 mark 80 pf., alt på hvarje träd räknadt. KNIEP uppgifver äfven, att staden Duderstadt ofta af 2,000 träd fått en inkomst af 6,000—7,500 mark eller 3 mark 75 pf. af träd, kommunen Gerblingerode af 300 träd 1,500 mark eller 5 mark af träd samt kommunen Werxhausen af 250 träd 1,200 mark eller 4 mark 80 pf. af träd. Staden Duderstadt har till väsentlig del på grund häraf sluppit pålägga sina medborgare särskilda kommunalutskylder.

Fördelas inkomsten af fruktträdsalléerna vid landsvägarne på kilometer, så erhåller man för

Baden, 1870—77, i medeltal 8,366 mark	på km. 2 mark
Elsass, 1878, 25,000 mark	21
Hannover, 1875—77, i medeltal 164,433 mark.....	50

Att de från LUCAS lånade ord, hvarmed vi inledt detta föredrag och hvori framhölls såsom en regeringarnas och kommunalmyndigheternas pligt att ur ren ekonomisk synpunkt arbeta för en rationel fruktträdsplantering utmed landsvägarne, ej i sig innebära någon öfverdrift, åtminstone då det gäller tyska förhållanden, torde en hvar som ser de lysande resultat, som hittills på detta område vunnits, vara nödsakad att tillstå. Än mera berättigadt blifver det anförda yttrandet, då man finner, att mycket än återstår att förbättra i dessa planteringar. Skarpt framhåller LAUCHE i sitt redan en gång nämnda

arbete dessa brister, men icke mindre allvarligt och varmt förordar han en rationelare skötsel af dessa anläggningar, hvilka han anser vara af en synnerligen stor vikt. Af mycket att döma, är också denna hortikulturgren icke blott inom Tyskland utan äfven inom flera andra länder å kontinenten stadd i ett raskt framåtskridande.

* * *

Jag har nu hunnit slutet af en i mycket, ja i det mesta, knapphändig skildring af fruktträdsodlingen vid landsvägarne inom vissa delar af det tyska riket, och jag kunde därmed anse mig skyldig lika väl som berättigad att låta detta föredrag vara avslutadt. Men det framställer sig för mig, liksom helt säkert för mer än en bland mina ärade åhörare, en fråga, som jag lika litet kan underlåta att här högt framställa, som jag lyckats för mig själf nedtysta den. Frågan är:

Kan och bör vårt land alt fortfarande stå oberördt och passivt inför ett sträfvande, som mångenstädes på kontinenten under årtionden, för att ej säga århundraden, satt så många krafter, offentliga så väl som enskilda, i verksamhet och som kröntes med en så lysande framgång? Äro våra nordliga förhållanden och vårt folks skaplygne så olika de kontinentala, att frågan om fruktträdsodling vid våra lands- och större byvägar kan anses som en förflugen, oklok och oekonomisk tanke?

Finge jag söka svaret härpå inom de sista årtiondenas inhemska trädgårdsliteratur, så vågar jag hysa den meningen, att detta skulle blifva sådant, jag gärna önskade det, ett ganska enstämmigt, om ock vissa tider, särskildt i början, svagt och försigtigt uttaladt *nej*.

Redan 1850 skrifer den på sin tid framstående trädgårdsodlaren och författaren DANIEL MÜLLER i den stora bok, som bär titeln »Trädgårdsskötsel» (sid. 95) följande: »Vid landsvägar hafva vi ännu icke försökt sätta fruktträd, och man har många farhågor, att detta icke skall kunna låta sig göra, och kanske vi först måste tänka på att erhålla fruktträd i våra trädgårdar. Härdiga arter skulle åtminstone i södra Sverige, där vi hafva ett förträffligt klimat, ganska väl kunna användas därtill, och skulle detta inverka betydligt på landets förskönanande». Och han tillägger i en not: »I Sachsen och flera andra tyska stater finner man hela tjugo mils sträckor vid postvägarne prydda med alléer af fruktträd. De växa där i fred. Det samma kunde kanske hända i Sverige, om allmänheten blifvit van att se frukt och njuta af den. Sådana träds afkastning borde fritt öfverlemnas åt vandraren eller kringboende».

Mera tveksamt åter yttrar sig samme förf. 7 år senare i »Skogs-

vännen», kapitlet »Om trädplantering vid landsvägar». I det han nämligen varmt förordar anläggning af skogsträdsalléer, inskränker han sig, vid fråga om fruktträd, till att endast omnämna tillvaron af dylika alléer utom lands (särskildt i Württemberg), tilläggande (sid. 57) att »vi... måste inskränka oss till att plantera till största delen vilda träd». Bland dessa framhåller han äfven rönn, som förutom många andra goda egenskaper eger den att lemna bär, hvilka »ätas af hornboskap och med synnerlig begärlighet af får och svin». Största fördelen af rönnalléerna skulle dock enligt MÜLLER vara den, att af rönnbär kan beredas bränvin. »Träd planterade vid en milslång väg på 9 alnars afstånd sinsemellan skulle kunna gifva 1,000 tunnor frukt... och af dessa skulle då kunna erhållas 6,000 kannor bränvin» (s. 121). Planterades rönn, skulle man altså »kunna spara mycken, om icke all säd, som åtgår till beredande af denna menskligheten demoraliserande dryck, och kunde de, som fabricera den samma, lättare lugna sina samveten, ty de förstörde därjämte icke så mycken säd».

I vår nu allmänt använda »*Handbok i Svenska Trädgårdsskötseln*», Tredje häftet: »Fruktodling på kalljord» (1877), säger AXEL PIHL (sid. 79), att, ehuru »redan för längesedan... äfven hos oss uppmärksamheten blifvit fäst vid fördelen af fruktträds användande för planteringar vid landsvägar, ... det oaktadt... inga sådana planteringar kommit till stånd», och han anser orsaken till största delen vara att söka i »den förut fattade åsigten, att sådana planteringars fredande mot okynne och fruktstöld ej utan för stora kostnader skulle vara möjligt. Ehuru vi ej betvifla», tillägger PIHL, »att dessa förutsättningar i enstaka fall skulle besannas, äro vi dock öfvertygade, att fruktträdsalléers vidmakthållande ej skulle vara förenadt med så stora svårigheter, som man i allmänhet föreställer sig, och att sådana skulle för de bördigare trakterna af södra och mellersta Sverige blifva till lika stor prydnad och nytta, som de äro för många delar af Tyskland och Frankrike». På samma ställe lemnas också råd och anvisningar rörande val af sorter, planteringssätt m. m.

Under senaste tid har denna fråga särskildt varit på tal inom södra delarne af vårt land. Sålunda har W. LÖWSTRÖM i *Skånska Trädgårdsföreningens Tidskrift* 1877 (sid. 44) lemnat en kort anvisning om lämpligaste förfaringssättet vid »plantering af fruktträd vid vägar, på åkerrenar, ängar och betesmarker». Samma tidskrifts årgång 1880 innehåller (sid. 78) en af dess redaktör, lektor L. J. WAHLSTEDT, meddelad artikel om »Fruktträdsodlingen vid landsvägarna i Hannover», hvari varmt förordas införandet af en dylik odling vid våra landsvägar. I denna artikel påpekas, som mig synes med rätta, bland annat den undervisande betydelse, som dylika odlingar skulle kunna få. »Tvifvelsutan», heter det nämligen, »finnes intet bättre medel att befordra frukt-

odlingen inom en trakt än genom anläggandet af fruktträdsplanteringar på de allmänna landsvägarne och dessa anläggningars sorgfälliga och ändamålsenliga skötsel.»

Det sista offentliga uttalandet uti denna fråga inom den skånska trädgårdstidskriften är ett uti innevarande årgångs andra häfte intaget, den 16 november 1881 dagtecknadt, utlåtande af de kommitterade P. TRANCHELL, GOTFR. WARHOLM och LEON. HOLMSTRÖM, som af Malmö Hushållnings-Sällskap fått i uppdrag att »utreda och till Sällskapet inkomma med förslag, på hvad sätt och i hvad mån Hushållnings-Sällskapet genom tillgängliga medel kan befordra planteringen vid de allmänna vägarne». Uti detta utlåtande, hvilket ledde till ett af Sällskapet den 14 december sistlidet år beslutet reservationsanslag af 1,500 kronor för tre år, att användas i enlighet med af kommitterade angifna bestämmelser, hafva visserligen fruktträden ej blifvit så varmt förordade som skogsträden, särskildt almen, — och detta af samma skäl, som mer än en gång i det föregående berörts, nämligen tvifvel om allmänna rättsbegreppet rörande eganderätten till trädfrukterna, — men detta oakadt torde det samma vara att helsa med glädje, då därigenom framkallats ett beslut, som kan tjäna till föredöme för öfriga hushållnings-sällskap och som i sig innebär ett närmande till den princip, som i utlandet ledt trädplanteringen utmed landsvägarne till den jämförelsevis höga ståndpunkt, den nu intager, — den principen nämligen, att det är de offentliga myndigheternas pligt att taga initiativ uti denna sak.

* * *

Jag slutar detta anförande med att till de erfarna och inflytelserika styresmännen för denna Förening göra en vördsam hemställan, att de måtte taga i allvarsamt öfvervägande, i hvad mån och på hvad sätt Föreningen bör eller kan taga sig denna sak an, vare sig genom att fästa vederbörande myndigheters i olika landsdelar uppmärksamhet på dess vigt, eller på annat lämpligt sätt. Väl vetande, att denna fråga, öfverlemnad åt den enskilda företagsamheten, kommer att få samma öde framdeles, som den hittills hos oss haft, har jag vågat denna hemställan därför, att jag är för egen del liffigt öfvertygad om att frågan är af alt för stor vigt för vårt land, åtminstone vissa delar däraf, för att den skulle, allvarsamt bragt på tal, komma att sakna erforderligt understöd så i handling som i ord af alla de offentliga myndigheter eller enskilda personer, hvilka af skyldig pligtkänsla eller frivilligt intresse arbeta för trädgårdsodlingens höjande i vårt land och därmed äfven för detta senares riktande och förskönande.

